

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญและมีบทบาทในการพัฒนาประเทศเป็นอย่างยิ่ง เพราะการศึกษาจะช่วยพัฒนาคุณภาพของประชาชนพลเมืองให้สูงขึ้น การได้รับการศึกษาก็มีพื้นฐานทางการศึกษาสูง จะทำให้ประเทศชาติพัฒนาและเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น แต่ละประเทศจึงพยายามที่จะจัดระบบการศึกษาให้ดี โดยมีการปรับปรุงระบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของประชาชนพลเมืองนั้น ต้องดำเนินการทุกระดับการศึกษา ทั้งนี้จะต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ ที่สำคัญที่สุดก็คือครู เพราะครูเป็นผู้ที่มีบทบาทอันสำคัญยิ่งในการให้การศึกษาแก่ประชาชนพลเมืองทุกระดับการศึกษา ครูเป็นผู้ให้ความรู้ ประสบการณ์ ตลอดจนให้การอบรมบ่มนิสัยเด็กและเยาวชนของชาติ ให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป ด้วยเหตุนี้ สถาบันการพลศึกษาจึงต้องผลิตครูให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูง เพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สถาบันที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการผลิตครูปัจจุบันนี้มีหลายสถาบัน รวมทั้งวิทยาลัยครู ซึ่งทำหน้าที่ผลิตครูไปทำหน้าที่ให้การศึกษาแก่บุคคลทุกระดับ ตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พุทธศักราช 2518 มาตราที่ 5 กล่าวไว้ว่า "ให้วิทยาลัยครูเป็นสถาบันการศึกษาและวิจัย มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาวิชาการ และผลิตครูถึงระดับปริญญาตรี ทำการวิจัยส่งเสริมวิชาชีพและวิทยฐานะของครูอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ผู้บริหารการศึกษา ทำนุบำรุงวัฒนธรรม และให้บริการทางวิชาการแก่สังคม" (พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พุทธศักราช 2518 ราชกิจจานุเบกษา 27, กุมภาพันธ์ 2518: 24)

การผลิตครูของสถาบันการพลศึกษานั้น ยังมีจุดประสงค์ที่จะปรับปรุงครูให้มีคุณภาพให้มาตรฐาน เหมาะกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม

กึ่งนโยบายการจัดการฝึกหัดครูของกรมการฝึกหัดครู ตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 5 (พ.ศ.2525-2529) ได้กำหนดจุดประสงค์และแนวนโยบายไว้ว่า "ผลิตและปรับปรุงครูให้ได้มาตรฐาน มีคุณภาพคุณธรรม จริยธรรม เหมาะสมกับความจำเป็นในการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม" (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2525: 110)

การจัดการศึกษาในสถาบันฝึกหัดครู จึงเน้นที่การผลิตครูและการอบรมครูเป็นสำคัญ และถือเป็นงานหลัก จากงานหลักของวิทยาลัยครู 6 ประการ ดังที่ เจริญผล สุวรรณโชติ (2524: 13-14) กล่าวไว้ดังนี้

1. การผลิตหรือการเตรียมครู
2. การอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ
3. การวิจัยการศึกษาและการวิจัยสังคม
4. การส่งเสริมวิทยฐานะครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ
5. การบริการทางวิชาการแก่สังคม
6. การทะนุบำรุงส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย

นอกจากนี้หลักสูตรการฝึกหัดครูของสภาการฝึกหัดครู มีความมุ่งหมายที่จะผลิตครูให้มีความรู้ความสามารถที่จะสอนได้ เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน มีทักษะในการแก้ปัญหา รู้คุณค่าและรักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาติ รู้จักปรับแนวทางการทำงาน การเรียน-การสอนให้สอดคล้องกับการพัฒนาทางสังคม โดยยึดหลักจริยธรรม มีเป้าหมายที่จะผลิตนักศึกษาให้เป็นคนดี ครูดี และเป็นผู้มีความรู้ดี และจุดประสงค์ที่สำคัญก็คือ "มุ่งผลิตครูให้ไปสอนในระดับการศึกษาตั้งแต่อนุบาล หรือก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา..." (กรมการฝึกหัดครู 2525: 1-5)

ด้วยเหตุนี้ การเรียนการสอนในวิทยาลัยครูทุกสาขาวิชาเอก จึงควรได้รับการพัฒนา ทั้งฝ่ายผู้สอน หลักสูตร และผู้เรียน เพราะการเรียนการสอนจะประสบความสำเร็จได้ความมุ่งหมาย ผู้สอน หลักสูตร และผู้เรียนต้องสัมพันธ์กันและมีความสำคัญเท่า ๆ กัน ดังที่ ไพฑูริย์ สินลารัตน์ (2526: 126-138) ได้แสดงทัศนะไว้ในคำบรรยายเรื่อง "การเรียนการสอนในวิทยาลัยครู" กล่าวได้โดยสรุปว่า การเรียนการสอนในวิทยาลัยครูนั้น

จะคงพิจารณาทั้งผู้สอนและผู้เรียน ที่สำคัญที่สุดคือผู้เรียน ซึ่งปัจจุบันเป็นผู้ที่ครูอาจารย์เห็นว่า เป็นผู้ที่จะช่วยตนเองไม่ได้ ต้องเอาใจใส่ประคบประหงม และหาผู้ที่สนใจเป็นครูจริง ๆ นั้นยาก จึงมีปัญหาคือผู้สอนตามมาก็คือ สอนอย่างไม่ลึกซึ้ง ซึ่งเป็นสิ่งที่ครูอาจารย์จะคงปรับปรุง นับตั้งแต่การเป็นตัวอย่างที่ดี ทั้งใจสอน สอนอย่างมีศิลปะ และจะคงมีความเป็นนักวิชาการประกอบกันด้วย อีกทั้งการเรียนการสอนควรตั้งอยู่บนความเป็นเลิศ มีคุณภาพสูง เป็นการแสวงหาความรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน วิเคราะห์ผลได้ผลเสียของปัญหาอย่างรอบข้าง และเสนอทางเลือกที่ถูกต้องเหมาะสมมีคุณค่า มีการฝึกฝนฝึกสอนอย่างจริงจัง และเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในอาชีพของตน

ในการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญที่สุดคือ จะเป็นผู้กำเนิกรับการศึกษาค้นคว้าวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ของหลักสูตร ที่สำคัญที่สุดก็คือผู้สอนหรือครูอาจารย์ในวิทยาลัยครูจะคงเป็นตัวอย่างในด้านการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยตามหลักสูตรปริญญาตรีของสภาการฝึกหัดครู ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน ทั้งด้านอาจารย์และนักศึกษา ซึ่งจะเห็นได้จากงานวิจัยของ พัฒนา ธิติเสรี (2521: จ) ที่ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยตามหลักสูตรปริญญาตรีของสภาการฝึกหัดครู" พบว่า ปัญหาที่ประสบอยู่คือ อาจารย์ไม่สามารถสอนได้ครอบคลุมหลักสูตร เนื้อหาทั้งหมด การขาดงบประมาณในการปรับปรุงการเรียนการสอน อาจารย์ขาดความกระตือรือร้น ปัญหาทางค่านักศึกษาก็คือ บางคนเลือกเรียนภาษาไทยเพราะเห็นว่าง่ายกว่าวิชาอื่น

ส่วนการจกักรายวิชาที่เกี่ยวกับวิธีสอนภาษานั้น ณรงค์ อุยทอง (2521: ค) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การผลิตและการใช้ครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา" พบว่า ผู้สอนวิชาภาษาไทยเห็นว่า การจกักรายวิชาที่เกี่ยวกับวิธีสอน ควรให้มีรายวิชาวิธีสอนภาษาไทย วิชาใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนภาษาไทย และวิชาการวัดและประเมินผลภาษาไทยโดยเฉพาะ

ในปี พ.ศ. 2523 กรมการฝึกหัดครู ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการฝึกหัดครูที่สอนในระดับประถมศึกษา" พบว่า ความเห็นของครูเกี่ยวกับความเหมาะสมของหลักสูตร ในหมวดวิชาพื้นฐาน เห็นว่าวิชาที่มีประโยชน์

มากในการเรียนการสอนและการดำรงชีวิต ได้แก่ ภาษาไทย ศิลปการพูด พัฒนาการ-
วัฒนธรรมไทย จิตวิทยาพัฒนาการ สุขวิทยาจิตและจริยศึกษา และในหมวดวิชาการศึกษา
วิชาที่ครูเห็นว่ามียุทธศาสตร์มากได้แก่ จิตวิทยาการศึกษาพัฒนาเด็ก ระเบียบวิธีสอนทั่วไป
สื่อการสอน ประสบการณ์วิชาชีพ สังคมศึกษา วิธีสอนภาษาไทย การประเมินผลและการ
สร้างแบบทดสอบ.

จากปัญหาและความเห็นดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่า แม้ว่าสถาบันการฝึกหัดครู
จะดำเนินการผลิตครูให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติและสนองความต้องการของสังคม
แล้วก็ตาม ก็ยังมีปัญหาที่ต้องแก้ไขปรับปรุงอีกมาก โดยเฉพาะในค่านิยมวิชาวิธีสอนภาษาไทย
ซึ่งนักศึกษาที่เรียนวิชานี้จะค่อนข้างไปปฏิบัติเมื่อเป็นครูแล้ว อีกทั้งวิชาภาษาไทยยังเป็นวิชา
พื้นฐานที่สำคัญของการศึกษาคั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา ครูอาจารย์
ที่สอนวิชานี้ในวิทยาลัยครู จึงต้องเตรียมถ่ายทอดความรู้ความสามารถ ในการเรียนการสอน
วิชาวิธีสอนภาษาไทยให้แก่นักศึกษา ที่จะออกไปเป็นครูภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

จากปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งเกี่ยวกับครูผู้สอน ที่มีผลต่อเด็กและเยาวชนของ
ชาติคือ ครูมีคุณภาพต่ำ ไม่มีความถนัดพิเศษ มีความตั้งใจในการสอนน้อย ประกอบกับสภาวะ
ทางเศรษฐกิจตกต่ำ ทั้งครูผู้สอนและฐานะของผู้ปกครองไม่สามารถสนับสนุนเด็กและเยาวชน
ได้เท่าที่ควร ก็เป็นปัญหาที่ผู้ให้การอบรมครูต้องแก้ไข เพื่อมิให้เด็กมีคุณภาพพื้นฐานด้าน
ภาษาไทยต่ำลงไปอีก

จากผลการสัมมนาเรื่อง "โครงการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษา ปี 2525"
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2525: 57-72) ได้สรุปปัญหาหลัก 4 ประการ
ได้แก่ ปัญหาทรัพยากรทางการศึกษา ปัญหาบุคลากรทางการศึกษา ปัญหาคุณภาพทางการ-
ศึกษา และปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กกับการบริการ ส่วนที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรทาง
การศึกษา คือ การขาดอัตรากำลังครู ขาดครูที่มีความถนัดพิเศษ ครูบางคนมีคุณภาพต่ำ
ปัญหาดังกล่าว มีข้อเสนอแนะโดยให้สถาบันฝึกหัดครูแก้ไข โดยการปรับปรุงหลักสูตรให้
สอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา และเพิ่มความรู้ให้แก่ครูด้วยวิธีการจัดการอบรม สัมมนา
ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ คุณภาพการศึกษาต่ำ ซึ่งเกิดจากผู้บริหาร ครู และนักเรียน
ทางเลือกในการแก้ปัญหาดังกล่าวก็คือ การจัดการอบรมครูและผู้บริหาร เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในก้าน

การศึกษา เน้นการคิดตามผลและการประเมินผลอย่างจริงจัง

ปัญหาที่กล่าว เป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขโดยด่วน โดยการศึกษาสภาพและ ปัญหาการเรียนการสอนวิชาวิธีสอนภาษาไทยในวิทยาลัยครู ซึ่งจะมีผลโดยตรงในการ บลิตครูภาษาไทยที่มีประสิทธิภาพ เพื่อทำหน้าที่ให้ความรู้ภาษาไทยแก่บุคคลทุกระดับ เป็น การเสริมนโยบายของรัฐที่กล่าวไว้ว่า "รัฐจะจัดการศึกษาให้สามารถเข้าใจภาษาไทยได้เป็น อย่างดี ในการศึกษาคือทำความเข้าใจกัน"(สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2520: 3) อีกทั้งครูภาษาไทยยังจะได้นำแนวทางในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนภาษาไทย เป็นการ พัฒนาคุณภาพพื้นฐานด้านภาษาไทยของนักเรียนและเยาวชนทั่วทุกภาคของประเทศอีกด้วย

ประการสำคัญก็คือ อาจารย์ผู้สอนวิชาวิธีสอนภาษาไทยจะเป็นตัวอย่างในการ เรียน การสอนแก่นักศึกษาเป็นอย่างดี หากอาจารย์ทราบปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหามีวิธีสอนดี มีความรู้ดี มีการถ่ายทอดดี สร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่สนุกสนาน นักศึกษาได้เห็น ตัวอย่างก็จะนำไปใช้ได้ เป็นการแก้ปัญหาโดยตรง จึงควรศึกษาเรื่องนี้อย่างยิ่ง (สัมภาษณ์ ชาศรี อัมรินทร์วัน หัวหน้าภาควิชาภาษาไทย วิทยาลัยครูเลข 24 ตุลาคม 2528)

ตามเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมองเห็นความสำคัญของการศึกษาเกี่ยวกับ การเรียนการสอนวิชาวิธีสอนภาษาไทยจากอาจารย์และนักศึกษา ในวิทยาลัยครูทั่วประเทศ เพราะจะทำให้ทราบความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมกับจุดประสงค์ เนื้อหา และการ ปฏิบัติด้านวิธีสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การวัด และประเมินผล ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะที่ได้รับจากอาจารย์และนักศึกษา จะเป็น ประโยชน์อย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอนวิชาวิธีสอนภาษาไทยในวิทยาลัยครู

หนึ่ง การศึกษาเรื่องนี้ ไม่มีผู้ใดทำการวิจัยมาก่อน ผู้วิจัยจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลของการวิจัยนี้ จะเป็นการช่วยให้วิทยาลัยครูต่าง ๆ ทั่วประเทศ สามารถผลิตครูภาษาไทย ที่มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ และมีความรู้วิชาการด้านภาษาไทย ตลอดจนสามารถดำเนินการสอน ให้บรรลุตามความมุ่งหมายในการพัฒนาการศึกษาของชาติได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชา
วิธีสอนภาษาไทยระดับปริญญาตรีในวิทยาลัยครู ในค่านจกประสงค์ เนื้อหา วิธีสอน การจก-
กิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาวิธีสอนภาษาไทย
และนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยระดับปริญญาตรี (ค.บ. 4 ปี) ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยครู
36 แห่ง

ข้อกกลงเบื้องต้น

คำตอบหรือความคิดเห็นที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้
ถือว่าการตอบคำถามที่ตรงสภาพความเป็นจริง เชื่อถือได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. อาจารย์ หมายถึง อาจารย์ผู้สอนวิชาวิธีสอนภาษาไทยระดับปริญญาตรี
(ค.บ. 4 ปี) ในวิทยาลัยครู
2. นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยระดับปริญญาตรี (ค.บ. 4 ปี)
ผู้เรียนวิชาวิธีสอนภาษาไทย และเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2
ปีการศึกษา 2528
3. การเรียนการสอน หมายถึง การจกประสงค์ กระบวนการในการเรียนรู้ ในค่าน
จกประสงค์ เนื้อหา วิธีสอน การจกกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน
การวัดและประเมินผล

4. วิชาวิธีสอนภาษาไทย หมายถึง วิชาที่มีการเรียนการสอนในเนื้อหาเกี่ยวกับ หลักสูตร ความมุ่งหมายของหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตรที่ตรงกับวิชาเอก วิธีสอน เทคนิคการสอนและทักษะการสอนที่จำเป็นเฉพาะวิชาเอกภาษาไทย การเตรียมการสอน เชาน การทำโครงการสอน แผนการสอน สื่อการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ การแก้ปัญหาการเรียนการสอน

5. วิทยาลัยครู หมายถึง วิทยาลัยครูในสังกัดกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ ที่ทำการสอนนักศึกษาในระดับปริญญาตรี (ค.บ. 4 ปี)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและปรับปรุงการเรียนการสอน ของอาจารย์ และนักศึกษา ในวิชาวิธีสอนภาษาไทย
2. เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร วิชาวิธีสอนภาษาไทยระดับปริญญาตรี ในวิทยาลัยครู สำหรับผู้บริหาร
3. เป็นแนวทางในการจัดอบรมหรือสัมมนา เพื่อเสริมสมรรถภาพครูอาจารย์ ในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. เป็นแนวทางสำหรับผู้ที่สนใจจะค้นคว้าวิจัยต่อไป

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย